

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

III. De prioritare causæ respectu effectuum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

includit hoc concretum existens in statu existentie, includit idem concretum possibilitatis obiectivæ, seu Logicæ, cuius possibilitas non distinguitur ab ipsa entitate existente. Operatio verò quatenus dicit potentiam physicam, in qua virtualiter continetur tantum dicit actum primum realiter distinctum ab ipsa operatione possibili, & existenti.

PUNCTUM III.

De prioritate causæ respectu effectuum.

S. I.

Naturam prioritatis explico.

Prioritatem causarum respectu effectuum explicuit Aristoteles in Metaphys. cap. 11. & in Postprædicatione. cap. 11. ubi postquam varios modos prioritatis tradidisset, scilicet prioritatem ordinis, dignitatis, universalitytis, & temporis, accedit ad illa, quæ prioritatem causæ habent. Quæ verbis exponit: *Alia autem natura (scilicet priora) ea inquam, omnia, quæ cuiusmodi sunt, ut sine aliis esse possint, non item sine illis alia.* Ex quo inferitur illud, quod prius naturæ est, posse esse sine posteriori, posteriori autem sine priori esse non posse, ideo dicitur prior naturæ quia sine effectu subsistere potest, effectus verò sine causa neutiquam potest existere. Ratio est, quia causa non recipit suum esse ab effectu, & ita deficiente effectu potest cum illo permanere; effectus verò habet à causa, quapropter sine causa existere repugnat.

Sibi contrarium fuisse Aristotelem in postpræd. cap. citato existimarunt nonnulli decepti quibusdam verbis, quibus ego doctrinam Philosophi magis illustrabo: *Videbatur ultra iam dictos, alius quidem esse prioris modus. Eorum enim, quæ essendi consequentia convertuntur, alterum quod est causa quorvis modo, ut alterum sit, prius naturæ non incongruè dici potest.* Ecce Aristoteles assignat alium prioritatis modum inter illa, quæ ad invicem convertuntur, quorum vnum est causa alterius: ergo prioritas ex mente Philosophi non dicit consequentiam non mutuam inter illud, quod est posterius. Hæc verba nonnulla speciem obiectioni præbent, illa tamen adduxi in confirmationem doctrinæ, quam tradiderat Aristoteles, quam apprimè probant, si attextantur illis, quæ postea subdit Philosophus, quibus præcedentia declarat. Exemplo doctrinam traditam explicat Arist. *Esse enim hominem ad orationem de ipso veram, essendi consequentia sanè convertitur. Nam si sit homo, vera est oratio, quæ de ipso profertur, & e contra, homo profectus est, si vera est oratio ea, quæ hominem dicimus esse: Atqui oratio vera, ut res sit nullo pacto est causa; res tamen aliqua ex parte causa videtur, ut sit oratio vera.* Non dubitari potest in hoc exemplo extrema non dici ad convertentiam, res enim, quæ causa est veritatis, connexionem non habet cum veritate, quæ est illius effectus, non enim inferitur est homo: ergo est veritas propositionis, quæ dicitur hominem esse, quia homo potest existere nulla propositione existente, in quo casu erit homo, & non erit propositio vera: veritas autem cuius est causa homo existens, necessarîo inferit hominis existentiam, & hæc est recta illatio, hæc propositio *homo existit*, est vera: ergo homo existit: hæc autem non ita: homo existit: ergo datur aliqua propositio vera cuius ipse sit causa, quia potest existere homo nulla propositione verâ, vel falsâ existente. Vnum in hac re verum est propter quod videntur aliquo modo dici ad convertentiam hæc extrema, etsi verè non convertantur, quod Arist. in prædictis verbis insinuat, & ex quo fundamentum desumpsit ad affirmandum, hæc extrema converti non absolute, sed ex suppositione, ut iam explico, quod non est contra prioritatem causæ respectu effectus. Asserit Aristoteles rectè inferri esse hominem ad orationem de ipso veram, hoc est rectè valere, hæc oratio est vera, *homo existit*: ergo existit homo. Postea subdit rationem propter quam hæc illatio mutua videatur: *Nam si sit homo vera est oratio, quæ de ipso profertur, expendas quæso illa verba, quæ de ipso profertur, quæ non imprudens addit Aristoteles, qui non dixit: si sit homo, vera est oratio; quia hæc est inepta consequentia, est homo: ergo est oratio vera: sed dixit: Nam si sit homo, vera est oratio quæ de ipso profertur.* Ac si diceret, si est homo vera erit oratio, quæ de

ipso profertur, clariùs, si sit homo, ex suppositione, quod esse de illo profertur, oratio vera erit, implicat enim existente homine, me profere hanc orationem, *homo existit*, & illam veram non esse, ac proinde mutuo dicuntur, hæc propositio est vera *homo existit*; ergo verè existit homo: Similiter homo existit: ergo hæc propositio quam ego modo profero, *homo existit*, vera est. In quo sensu extrema hæc ad convertentiam dicuntur, quod declarat Aristoteles prædicto testimonio, semperque integra remanet illius doctrina, quia veritas propositionis, quæ est effectus obiecti, nulla suppositione facta inferit obiectum, obiectum autem quod est causa, nulla suppositione facta, veritatem non inferit, ut patet in exemplo adducto.

Cæterum contra hanc doctrinam ita nonnulli obijciunt: ex parte illius, quod prius dicitur, vel tantum sumitur actus primus secundum se, vel actus primus cum actione: si sumitur actus primus cum actione, quatenus dicit hoc concretum *causans*, non potest esse sine effectu, si sumitur actus primus secundum se, sicuti actus primus secundum se potest esse sine effectu, ita effectus secundum se potest esse sine illo, quo posterior est, quia poterat dependere ab alio per aliam actionem, & non esse posterior hoc actu primo: ergo non est consequentia de effectu ad causam, quæ non sit ex causa ad effectum, cum neutra entitas secundum se alteram inferat, & sicuti effectus causalitati adiunctus inferit causam, ita causa adiuncta causalitati inferit effectum. Respondeo facta comparatione cum causa in actu primo existente, omni actione seclusa cum effectu nudè sumpto disparem esse rationem, quia causa posita in actu primo potest esse sine aliquo effectu, & ita illud esse quod habet in illo primo habet independentem ab omni effectu, ita ut verum non sit dicere, hæc causa in actu primo existit ex vi huius effectus, quo ablato non existeret. Effectus verò in instanti in quo existit eo ipso quod existat affixus est alicui actioni determinatæ, quia etiam hæc vel illa illi sufficeret, eo ipso quod existit unam determinatam habet, ex vi cuius existit, & quæ deficiente deficeret effectus, mediâ quâ affixus est huic actu primo, quia illa actio, ex vi cuius existit ex natura sua est determinatè affixa huic actu primo, & ita verum est de effectu, qui modò existit dependens ab hac actione per se affixa huic principio, non solum secundum causalitatem, sed etiam secundum se defectum deficiente hoc principio, dummodo aliud non superveniret; de causa verò nunquam est verum dicere, deficiente hoc effectu, seu hac causalitate deficeret causa, nullo alio superveniente effectu. Verum est, me non posse modò inferre ex existentia effectus nudè sumpti existentiam huius numero causæ; qui nescio ex vi cuius causalitatis existit, quæ immediatè mihi causam demonstrat, in re tamen effectus ipse, etsi non per suam entitatem, per causalitatem, quam de facto habet, est affixus huic causæ, ita ut sine illa non existeret; causa verò, etsi de facto per causalitatem coniungatur cum effectu, ita coniungitur, ut illo deficiente eodem modo existeret, etiam si nullus alius succederet effectus.

Cæterum hucusque nondum dictum est, per quid constituitur causa prior effectu: licet enim actus primus, qui sine secundo esse potest, denominatur prior naturæ respectu actus secundi, ut dictum est, tamen non dicitur prior naturæ per suammet entitatem, ut patet ex ipsa ratione actus primi, seu subiecti, quod denominatur prius naturæ, quod potest esse sine effectu: ergo potest esse sine illo, quod est posterior: ergo potest non esse prius, quia sine posteriori existenti saltem in signo sequenti non potest existere prius formaliter ut prius: ergo actus primus, qui formaliter denominatur prior naturæ, in ratione prioris constituitur per causalitatem per quam constituitur formaliter causans, & per eandem indivisibiliter effectus constituitur posterior. Sicut enim per eandem constituitur ignis produciens calorem, & calor productus ab igne, ita per eandem constituitur ignis prior naturæ calore, & calor posterior naturæ igne, quia conceptus prioris naturæ est conceptus causantis, & conceptus posterioris est conceptus causati: itaque duo dicitur entitas, quæ est prior naturæ, seu subiectum, seu actus primus, qui denominatur prior naturæ; posse existere sine illo, respectu cuius prior dicitur, & esse causam illius: primum habet actus primus, ratione sui, quia per se est independens ab omni effectu producendo; secundum per actionem superadditam, ex vi cuius constituitur effectus existens. Similiter

militer in effectu aliud est actu dependere, & effici ab illo, quo posterior est aliud non posse esse sine illo: Dependere actu habet per causalitatem superadditam, non posse existere sine hac causa determinata, ex eo quod de facto terminet hanc causalitatem, & non aliam, quod similiter dicit causalitatem superadditam, habet tamen ex se, & per suam intrinsecam entitatem non posse existere sine hac, vel illa, quia ita intrinsecè petit dependere ab aliqua causa, ut implicet existere sine illa dependentia.

Concludo ex his actum primum secundum se non esse priorem naturæ, sed per actionem superadditam, quæ ab illo potest saltem supernaturaliter separari. Infero similiter effectum secundum suam entitatem non esse posteriorem naturæ, sed per eandem causalitatem, per quam dependet ab agente, quia ut modò dicebam per eandem entitatem constituitur causa prior, & effectus posterior, habet tamen effectus per suam naturam, ita exigere dependere ab aliqua causa, quæ sit posterior, ut implicet existere sine aliqua dependentia illi superaddita. Hæc de effectibus, qui dependent per actionem interiectam illi verò qui immediate dependent per suas entitates abique vili mediâ actione per suas entitates formaliter nullo alio superaddito constituitur posteriores certâ, & determinatâ causâ, à qua per se dependent. Infero similiter actionem quâ dependet effectus à causa non esse priorem effectui, quia sine effectu existere non potest, sed intrinsecè per suam entitatem ita est connexa cum effectu, ut non possit neque diuinitus esse sine illo. Rursus infero primam personam Trinitatis non esse priorem naturæ Filio, quia non est causa illius, ut probauimus puncto I. neque me accuses circuli committere, ego enim non probauimus, Patrem non esse causam Filij, quia non est prior naturâ illo, ut aliqui probant, sed iam aliunde firmum suppono, non esse causam, ex quo infero non esse priorem, quia prioritas naturæ essentialiter dicit causalitatem, & supponit virtutem causatiuam. Deinde Pater non potest dici prior Filio, quia adhuc ut principium productiuum Filij existere non potest sine Filio, similiter principium productiuum non distinguitur ab actuali productione actiua, & sicuti productio non potest esse prior naturâ propter rationem dictam; ita neque principium cum illa identificatur. Adde in multorum sententia, primam personam formaliter constitui per generationem actualem, & ita neque formaliter datur principium productiuum Filij distinctum ab ipsa productione actuali. Infero vltimò: Actum primum formaliter, ut priorem naturâ effectui non posse separari ab illo, quia formaliter ut prior includit causalitatem inseparabilem ab effectu, respectu effectus, qui non dependet, mediâ causalitate distincta, includit ipsum effectum.

Hæc de prioritare in quo, quam prioritatem nature Philosophi appellant. Aliam prioritatem assignant Doctores, quam vocant prioritatem à quo, quæ non dicit necessariò causalitatem neque illam excludit. Prius à quo dicitur illud à quo aliud siue natura, siue supposito distinctum trahit originem, illud verò quod originem trahit, posterius à quo dici solet. Hac ratione, Pater dicitur prior prioritare originis Filio, & hic eadem ratione posterior dicitur, quia pater filium producit, & filius productus dicitur à patre. Eadem ratione omnis causa prior est effectu, & omnis effectus posterior causæ, valet enim, est prius natura: ergo origine; non tamen è contrâ, quia prioritas naturæ & in quo, suprà prioritatem originis; & à quo, dicit veram causalitatem, quam non includit præcisè prioritas originis seu prioritas in quo. De actione dissentiant Doctores. An prior dicenda sit effectui prioritare originis, affirmant aliqui à paritate generationis actiua, quæ est prior origine termino genito, & quæ effectus verè dicitur esse ab actione. Negant alij existimantes effectum non esse ab actione sed à causa mediâ actione: & disparitatem reddunt ad exemplum adductum, ex eo quod generatio actiua non distinguitur à principio producente Verbum, cuius est generatio, actio verò procedens à causa distinguitur à principio producente effectum. Res est parui momenti, assentior huic dicendi modo.

§. II.

Argumenta soluta.

Obiicit, ad probandum non omnem actum primum posse esse sine effectu, ac proinde non omnem causam

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I.

priorem naturæ adhuc materialiter sumptam sine effectu esse posse. Ex parte actus primi respectu cuiusvis effectus supponitur actus voluntatis, quo Deus vult illam producere; sed posito hoc actu non potest esse actus secundus: ergo posito actu primo valet consequentia ad actum secundum. Ne recurras ad effectum, qui ratione libertatis, vel impedimenti creati potuit non coniungi cum actu primo, quia tantum supponebat decretum virtuale, vel decretum producendi effectum dependenter à libertate causæ creatæ; conficio argumentum in actu primo, qui supponitur ad creationem Angeli: creatio Angeli supponit ex parte actus primi decretum absolutum, & efficax creandi Angelum: sed supposito hoc decreto non potest non Angelus creari, quia est decretum absolutum, & efficax independens ab aliquo, quod possit impedire creationem Angeli, quæ nullam entitatem habet in rerum natura secum impossibilem, quod decretum non minorem connexionem habet cum creatione Angeli, quam ipsa creatio cum termino: ergo hic actus primus inseparabilis est ab effectu, etiam per intellectum, quia non possumus concipere decretum efficax Dei sine effectu, quem Deus per tale decretum intendit producere: ergo datur actu primus à quo valet consequentia ad effectum: ergo cum postea huic actui primo aduenit actio, non constituitur prior natura, quia de ratione illius, quod est prius natura, est, ut ex illo non valeat consequentia ad illud, quod est posterius. Respondeo totum actum primum, qui supponitur ad creationem Angeli quatenus dicit omnipotentiam, & decretum illud efficax, posse, & de facto separari ab Angelo non pro illo instanti pro quo Deus decernit creare Angelum, sed per totam æternitatem præcedentem; omnipotentia enim, & decretum ex vi quorum Angelus in tempore fuit creatus existere ab æterno sine creatione Angeli; actio verò productiua effectus pro nullo instanti potest existere non existente effectu, & ideo connexio, quam habet actio cum effectu opponitur cum prioritare naturæ, non verò connexio, quam habet decretum cum effectu. Dices omnipotentiam cum tali decreto creandi Angelum in instanti, non esse actum primum ad creationem faciendam in æternitate, seu in aliquo instanti præcedenti instanti, ac proinde huic actum primum non posse existere in illa mensura, pro qua est actus primus sine effectu. Concedo, decretum non posse existere in mensura, pro qua est actus primus, id est, pro qua ex vi illius decernitur effectus sine effectu, nihilominus verum est totum actum primum secundum se præcessisse in æternitate sine effectu, ac proinde non valet consequentia, est actus primus ad producendum Angelum in instanti: ergo est Angelus productus. Sed necessum est adiungi aliam præmissam, videlicet, est actus primus creandi Angelum in instanti, & instanti, & est iam præsens: & tunc legitime inferitur: ergo existit Angelus.

Instabis: supponamus Deum decreuisse creare Angelum ab æterno, & perpetuò illum conseruare. Decretum, quo decerneretur talis creatio semper connecteretur cum effectu: ergo non posset esse prius naturâ illo, ergo actus primus huius Angeli non esset prior naturâ illo. Respondeo decretum creandi Angelum ab æterno, & perpetuò illum conseruandi, esse actum primū substantiæ Angeli, & infinitarum durationū, quas per totam æternitatem haberet, quæ omnes essent actus secundus adequatus respectu illius, à quo actu secundo adequato actus primus de facto separaretur, quia numquā illi toti simul coexistere, sed successiue in singulis instantibus, singulis partibus illius actus adequati, hoc est, singulis durationibus; & dū huic coexistere, esse sine omnibus aliis. Et ita à quacumque illarum singulariter sumpta per æternitatem à parte antea, & à parte post separaretur, quia tantum illi coexistere per vnicum instanti, in quo existeret illa duratio, & ita ex existentia actus primi non posse inferri existentiam totius actus adequati, qui numquā simul existeret, neque existentiam huius partis in particulari, quia hæc tantum existeret in vnicò instanti, & actus primus illius per totam æternitatem duraret. Quod si substantia Angeli semper coexistere actui primo, seu decreto, quo produceretur, ideo esset, quia decretum esset actus primus substantiæ Angelicæ, ex eo enim quod sit decretum efficax circa substantiā Angeli, tantum inferitur Angelum esse futurum in aliqua differentia temporis, non verò per totam æternitatem, sed ex eo, quod esset actus primus durationum correspondentium omnibus temporis

R 3

temporis instantibus, quarum quælibet supponit, vel constituit Angelum præsentem in certo instanti temporis, & ita ratione decreti durationis, seu actus primi durationum Angelus debet esse existens in omni tempore, & consequenter coexistere cuicumque entitati in quacumque differentia temporis, & hac ratione coexistit decreto, quo decernitur illius substantia, quatenus est decretum, seu actus primus durationum.

9 Instabis: Duratio non distinguitur à re durante: ergo decretum, quod est actus primus substantiæ Angelicæ durantis, & quod est actus primus durationis adhuc ex parte obiecti non respicit duo, entitatem & durationem, nec est actus primus duorum: ergo malè distinguimus actum primum Angeli per æternitatem durantis, quatenus respicit substantiam Angelicam, & quatenus respicit durationem? Respondeo durationem non distingui intrinsecè à re durante, distingui tamen extrinsecè per aliquod extrinsecum quod connotat entitas durans, quod extrinsecum respicit decretum producendi Angelum durante: diversum enim est decretum, quo Deus decernit creare Angelum durante ab æterno, à decreto, quo decernit illum in tempore creare, & diversum obiectum respicit, etiam si inspiciat eandem substantiam Angeli.

10 Aliiter responderi posset eandem entitatem decreti secundum totum id quod dicit entitarium futurum esse, etiam si Deus non decrevisset producere Angelum, in quo casu licet non esset illud decretum secundum formalitatem decreti, & esset secundum entitatem, esset id, quod modo est actus primus Angeli, etsi non esset ut actus primus, & decretum efficax producendi Angelum, ex quo inferitur actum primum Angeli secundum suam entitatem non habere connexionem cum Angelo, quia eadem entitas quæ modo est decretum, & eadem omnipotentia in quibus consistit actus primus adæquatus Angeli producendi existerent, etiam si Deus non decrevisset creare Angelum, in quo casu existente toto actu primo secundum entitatem, etsi non secundum formalitatem, non existeret Angelus. Ex quo inferitur non valere consequentiam ex entitate, quæ est actus primus Angeli ad ipsum Angelum existentem, quod sufficit ad prioritatem naturæ. Alij affirmant decretum efficax ut efficax constitui per effectum, & non supponi ad illum, & ita decretum efficax non se tenere ex parte actus primi, iuxta quorum doctrinam ratione decreti numquam valebit consequentia de actu primo ad actum secundum. Legatur P. Viquez tom. 1. in 1. part. disp. 80. cap. 2. & P. Herice disp. 16. cap. 9.

11 Obiicies secundò: Etiam si fingamus per impossibile Deum esse causam necessariam effectus, non sequeretur Deum non esse priorè naturà effectui, & nihilominus mutuò valeret consequentia, est effectus; ergo est causa: est causa, ergo est effectus, ergo non est de ratione prioris & posterioris naturà non dici ad convertentiam. Respondeo adhuc in hoc casu diverso modo inferri effectum ex causa, quàm causa ex effectui, quia i. inferitur effectus ex causa, ut si per impossibile fingeremus causam deficere per locum intrinsecum, sequeretur effectum defectuum esse, si tamen fingeremus per impossibile effectum, quem necessariò Deus erat producturus per accidens deficere, ex defectu per locum intrinsecum non inferretur defectus cause, quod sufficit ad prioritatem naturæ, ad quam tantum requirit Aristoteles, ut illa quæ sunt priora, ita sint, ut datà negatione posterioris ex hac non inferatur per locum intrinsecum negatio prioris, sicuti datà negatione prioris inferitur per locum intrinsecum negatio posterioris, quod intendit Aristot. per illa verba: *Alia autem natura priora, quæ huiusmodi sunt, ut siue aliis esse possint, non item siue illis alia, casu autem quo Deus operaretur necessariò, etiam ex se posset esse sine effectui, quia si rursus fictioni fictio ad datur, quæ dicamus actionem Dei necessariò operantis impediri, non sequeretur per locum intrinsecum Deum non exstiturum, sicuti modo non sequitur ignem necessariò calefacientem non exsistere ex eo, quod non operetur.*

12 Obiicies contra conclusionem, quæ diximus actionem non esse priorem naturà effectui. Actio constituit actum primum priorem naturà: ergo ipsa est prior naturà, quia id quod est prius naturà, non potest aliud tale constituere. Insto, actio constituit effectum posteriorem naturà: ergo est posterior naturà. Verge in effectibus, qui per se ipsos ab agente procedunt: nulla interiecta actione, actus primus constituitur prior naturà effectui per ipsum effectum: ergo

effectus ipse est prior naturà se ipso. Vide quàm rectè arguas. Respondeo actum primum constitui priorem per actionem, quæ non debet esse prior sicuti mea duratio hodierna constituitur prior per durationem crastinam, quæ non est prior, sed posterior. Et ego sum posterior Adamo per meam durationem, & durationem Adam, quæ non est me posterior. Instabis, actus primus in illo signo, in quo præcedit illud, quod est posterius, est prior naturà: ergo in illo signo debet habere id per quod constituitur prior: ergo in illo signo debet esse actio. Concedo antecedens, & nego consequentiam, quia actus primus constituitur prior per illud, quod non est in illo signo, sed in alio posteriori, sicuti duratio hodierna constituitur in hac mensura prior crastinæ per durationem crastinæ, quæ non est in hac mensura, sed in alia ventura, quæ si in hac mensura esset, non constitueret priorem durationem hodiernam, id enim quod est prius, formaliter constituitur tale, per id, quod est posterius, quod essentialiter est in alio signo; illa enim quæ sunt in eodem signo, non possunt inter se servare ordinem prioris & posterioris.

Obiicies ultimò: Si daretur virtus productiva identificata cum actione, virtus illa esset prior naturà effectui: ergo actio identificata cum illa haberet eandem prioritatem. Respondeo repugnare talem virtutem in creaturis, & in Deo respectu effectus ad extra producendi, ut probò Controv. 12. Punct. 1.

§. III.

Nonnulla de prioritate expediuntur.

1 **S**atis nota est ex dictis distinctio inter illa, quæ sunt natura priora, & priora tempore, solum hic notò prioritatem naturæ importare necessariò coexistentiam temporis in illo instanti in quo principium est prius naturà, & effectus posterior, quia nihil potest influere in instanti temporis in quo non est, & in quo non fit illud in quod influat, influxus enim per quem principium formaliter constituitur prius, & effectus posterior, essentialiter est affixus vtrique extremo, & connotat existentiam vtriusque in instanti temporis, in quo ipse est, ex quo fit principium, & effectum debere tempore coexistere vni tertio, scilicet influxui, & consequenter debere inter se coexistere, cum hoc tamen non opponitur principium tempore præcessisse effectum, in quo non fuerit prius illo, Petrus enim prior est tempore filio, quem genuit, licet per se causa non requirat hanc proprietatem, essentia enim in primo instanti, in quo est, suas passiones producit, hæc tantum est legitima consequentia in omni causa. Hoc principium actu est prius naturà effectui: ergo est simul tempore cum effectui, siue simul cum illo, vel antea inceperit esse.

2 Dixi influxum constituere principium, à quo procedit prius naturà, ex quo inferes id tantum esse prius naturà, quod est principium, à quo influxus procedit, vel tanquam à causa, vel tanquam à conditione prærequisita. Ex hoc inferitur in prioritate naturæ, neque esse effectum, neque negationem effectus, quia effectus neque dependet à se, neque à negatione sui, neque effectus, neque negatio effectus influit in ipsum effectum. Ex his deprehendens equivocationem ad quam multi offendunt sic arguentes: effectus non est in priori naturà: ergo est negatio effectus, quia inter effectum, & negationem effectus non est medium. Explico hanc argumentationem, effectus non influit in se ipsum: ergo influit illius negatio, quia inter effectum, & negationem illius non est medium. Inepta argumentatio, eadem tamen cum præcedenti, influere enim idem est quod esse prius naturà, & idem est dicere, negatio est in illo priori naturà, quod supponitur ad effectum; ac dicere, negatio est prior naturà effectui, & negatio influit in effectum. Ad illud quod dicitur de immediata oppositione contradictoriarum, Respondeo non opponi immediate contradictoriè hæc extrema, *effectus est in priori naturà, & negatio effectus est in priori naturà*, quia propositiones istæ cum his convertuntur, *effectus est causa, & negatio effectus est causa*, & omnes sunt falsæ, quia neque effectus, neque negatio effectus est causa ipsius, sed entitas positiva, à qua dependet, sicuti nec albedo, neque negatio albedinis in musco est causæ musicæ, sed tantum homo. Contradictorium huius propositionis *effectus est prior naturà*, est hæc propositio *effectus non est prior naturà*, quarum hæc est vera, & illa falsa. Neque negandum est in priori naturæ

naturæ effectum non esse, sed absolute dicendum in priori naturæ, quod supponitur ad effectum, effectum non esse, quia sicuti verum est dicere, effectus non est causa sui ipsius, ita verum est dicere effectus non est prior naturæ se ipso, & effectus non est in illo priori, quod supponitur ad effectum, quia hæc propositiones omnes habent eandem omnino significationem, ex quo inferes manifestè decipi, qui dicant in illo priori, quod supponitur ad effectum, neque esse, nec non esse effectum, per secundam enim propositionem retractant, quod per priorem dixerant. Secunda enim propositio tantum addit negationem quandam supra priorem. Attendas quæso quod prior propositio erat, *neque est effectus*; secunda *neque non est effectus*, quæ tantum differt à prima per negationem præpositam, per quam fit prioris contradictoria, ac proinde, qui utramque affirmat, duplex defendit contradictorium, dixerat enim per primam propositionem effectum non esse in illo signo, & postea id ipsum negat.

15 Sed adhuc instabis: Effectus, & negatio effectus sunt extrema contradictoria: sed ex duobus extremis contradictoriis alterum eorum debet esse in quocumque signo, ergo ex his extremis alterum eorum debet esse in signo naturæ, quod supponitur ad effectum. Concedo maiorem, & nego minorem, aliud enim est de quocumque in quocumque statu existenti debere verificari vnam ex duobus propositionibus contradictoriis, quod verum est, aliud vnum ex extremis contradictoriis debere esse in quocumque signo, quod est falsum, quia etsi nullum sit medium inter hoc quod est esse album, & non esse album, effectum esse in signo naturæ, & effectum non esse in signo naturæ: negationem esse in signo naturæ; & negationem non esse in signo naturæ: & ita harum propositionum, altera debet esse vera, datur tamen maximum medium inter hæc extrema, *effectus est in signo naturæ*, & *negatio effectus est in signo naturæ*, ut iam probavi, extrema enim contradictoria tantum immediate inter se opponuntur in ordine ad existendum, & non existendum in rerum natura, ita ut vera sit hæc consequentia, *homo non est in rerum natura: ergo negatio hominis est in rerum natura*, non tamen in ordine ad causalitatem, vel ad alia prædicata illis superaddita, in ordine ad quæ desinunt esse contradictoria. Rem clare cernes de eisdem extremis in ordine ad idem spatium consideratis: mea existentia, & negatio meæ existentie contradictorie opponuntur: modò dum Compluti existo, verum est dicere meam existentiam non esse Romæ, falsum autem est negationem meæ existentie esse Romæ, quia dum ego existo Compluti, non est negatio meæ existentie in rerum natura, ac proinde non est Romæ, id enim quod non est, nullibi est. Non ergo sequitur in illo priori esse negationem effectus. Fateor tunc verum esse dari negationem præsentie, quæ mea existentia fiat præsens Romæ, in hoc tamen non tenet paritas exempli adducti, quia illa, quæ sunt prius naturæ non dicuntur esse in signo aliquo, sicut dicuntur entia realia esse in loco, quia esse in loco, dicit præsentiam superadditam, quæ locatum loco correspondet, esse autem in signo non dicit correspondentiam ad aliquod extremum, sed esse entitates à quibus fluat influxus, qui non in illo signo, sed in alio dicitur esse, ac proinde actus primus adequatus, qui dicitur esse in signo naturæ, in illo signo in quo est, nihil intrinsecum neque extrinsecum importat existens in illo signo supra suam entitatem, constituitur enim formaliter prior per influxum existentem in alio signo posteriori, quem quæsi prior cōnotat actus primus, qui prior naturæ dicitur.

PUNCTUM IV.

Quomodo existentia causæ supponatur ad effectum.

1 Duplex definiendi difficultas est in præsentī: Prima est an ad causandum requiratur entitas actu existens, vel sufficiat immediate præcessisse: Secunda quomodo existentia requisita in instanti in quo effectus producit, vel tantum in immediatè præcedenti supponatur ad effectum. Prima mihi leuissima est, res enim est manifestæ experientia comperta rem non existentem non operari, quis enim vidit extinctum ignem lucem producere? quisue leonem mortuum timuit impetentem aliumve effectum à causa non existenti producentem vidit: ratio

ipsa manifestè ostendit: id quod non existit non habet esse: ergo non potest alteri entitati esse, seu entitatem tribuere. Deinde causalitas quæ effectus dependet à causa est modus per se immediatus affixus causæ physice: ergo non potest existere sine illa, modus enim existere non potest sine re cuius est modus.

2 Occurrunt Thomistæ, qui defendunt rem sine existentia posse operari in instanti, in quo primò non est immediato suæ existentie, & dicunt sufficere immediatè antea causam habuisse esse, ut illud tribuat effectui, & immediatè præcessisse rem in instanti antecedenti, ut in hoc possit esse modus illius. Contra: Id quod præcessit æquè non est, & æquè non habet esse in primo instanti, in quo non habet esse, ac in vterioribus: ergo si in vterioribus operari non potest, neque in primo in quo non est, poterit operari, vel si in primo potest, poterit etiam in vterioribus. Idem infero de modo, qui si potest esse sine re in hoc instanti, in quo primò res non est, poterit etiam in sequentibus, præcessisse enim, vel non præcessisse immediatè antea nihil conducit ad dependentiam, quam hic, & nunc habet modus à re: eodem enim modo dependet calefactio in hoc instanti à substantia ignis, siue calor præcesserit in instanti antecedenti, dummodo lignis hic & nunc existat.

3 Nonnulli contra Thomistas arguunt intendentes probare corrupta forma materiali leonis posse leonem adhuc vivere saltem pro unico instanti, quia modus unionis potest permanere in instanti in quo primò forma, à qua tanquam modus à re dependet, & forma in instanti in quo non est, poterit causare compositionem, Thomistæ tamen hanc doctrinam ad causas intrinsecas non extendunt, quæ cum inadæquatè identificentur cum effecta, existere debent, ut effectus existat. Neque eadem est ratio de causis extrinsecis, quæ adæquatè ab effectu distinguuntur. Similiter arguit Hurtadus disp. 8. sect. 5. §. 112. se qui ex hac sententia hominem in instanti in quo moritur posse videre, sentire, peccare, & damnari, etiam si in gratia decesserit. Respondent Thomistæ has operationes esse immanentes, & importare influxum causæ materialis illas recipientis, qui præstari nequit à causa non existenti, sed adhuc poterit Hurtadus virgere Thomistam, argumento, quod ipse conficit §. 110. Causa materialis non potest recipere in instanti in quo non est, ut constat ex hac solutione, ergo neque efficiens efficere: vel aliter, causa efficiens potest efficere in instanti, in quo non est: ergo materialis poterit etiam recipere: etiam si hanc consequentiam deglutiret Thomistæ: illum ego ab absurdo quod inferit Hurtado liberarem, quia etiam si homo in instanti in quo moritur efficiens, & subiectivè visionem causeret, non esset vivens, quia vivens dicit compositum ex visione & subiecto quod implicat esse non existentem subiecto, sicuti supra dixi de composito essentiali, quod forma non existente, existere non potest.

4 Obicit Thomistæ: Continguitas loci sufficit ad operandum: ergo continguitas temporis: ergo entitas poterit operari in instanti in quo primò desinit esse. Instat entitas potest operari in loco immediatè à parte antea, & à parte post: ergo poterit in tempore utrinque immediato, & ita operari antequam existat, in instanti immediato illi in quo exitura est. Vrger: Causa potest operari in spatio instanti, & mediato, dummodo approximetur media alià causa immediatè illi spatio: ergo poterit in tempore etiam remoto, & mediato, si approximetur medio alio immediato illi tempore, & ita homo, qui immediatè fuit ante me, poterit modò mecum in hoc tempore operari, etiam si quinquaginta ante annos decesserit. Respondeo disparem esse rationem, id enim, quod non existit in hoc loco, sed in alio absolute existit, & habet entitatem, illud verò quod non existit in hoc tempore, etsi dicatur existere in alio absolute non existit, & strictè loquendo dicendum non est, res existit in alio tempore, sed rem exituram esse in tempore venturo, vel extitisse in præterito.

5 Obicit secundò Thomistæ: Homo moritur in hoc instanti in quo non est: ergo potest operari in instanti in quo non est. Quam bellè! egregia operatio mors est. Argumentum explico: mori hominem in hoc instanti, est fuisse in antecedenti, & non esse in hoc: ergo idem est dicere, homo potest mori in hoc instanti, in quo non est, ac si diceret, homo qui in instanti antecedenti fuit, potest non esse in hoc instanti, in quo non est: vide ergo quomodo